

Slovenski

GLASNIK.

Lepoznansko - podučen list.

List 22. V Celovcu 5. decembra 1867. Letnik X.

Roža in skala.

((Zložil J. Krsnik.)

Roža.

Oj skala siva, skala ponosital
Stoletij koliko že tu stojiš?
Da te ne zruši strela silovita,
Ni te omaja siloburni piš!
Nepremekljivo zreš v tekoče veke,
Narodov videla si krepko rast;
Krvavi boji vražnoljube vsteke
Peljali so v prezgodnjo je propast.

Le ti ne znaš hitrosti uric štetih,
Neznan ti je krasú grenak spomin;
Obokov tvojih tudi v poznih letih
Trohlobe nikdar se ne loti gin.

Skala.

Oj ne blagruj me, roža zarudela!
Krasno rastoči svoj razvijaj cvet;
Zdaj klije za-te doba prevesela,
Mladosti radost žvija cvetni svet.

Lepote zora za-me pa ne sije,
Zeleni mah edini moj je kras,
Enakomerna starost zmer mi dije,
Nikdar mladosti kratke sladki čas.

Ubežnik.

(Domača povest; spisal Andrejčekov Jože.)

(Konec)

7. Dvojno hudodelstvo.

Preskočimo zopet par let in pogledjmo, kaj se sedaj godi po naših krajih. Več ni videti svitlih topov in rednih vojaških čet po cesti. Razcapani, slabotni potujejo Francozje po veliki cesti, véasih večje krdelo skupaj, sem ter tje tudi posamezni. Huda ruska zima jim je vničila vse

naklepe, tisoče in tisoče jih je zakrila bela odeja ali pa požrle dereče reke; o prejšni redni vojski ni več ni duha ni sluha. In ti ubogi, usmiljenja vredni siromaki, ki so utekli tolikošnim težavam in nevarnostim, našli so ravno v teh krajih, kjer so se najmanj nadjali, svojo pogubo. V soteskah med Vranskim in Ljubljano prežalo je vse na-nje, bodi si iz sebičnosti, ali pa iz srdú proti ptujemu vladarstvu. Ob cesti, po travnikih, hlevih in podzemeljskih kletih ležé ubogi Francozje pokopani!

O tolovaju Juriju in njegovem pajdašu Žravorcem Martinku se je že precej raznesla novica po okolici. Marsikje so ju videli, marsikje je bilo pokradeno in sem ter tje se je tudi čulo o požiganji. Mnogo si je prizadela gosposka uloviti ju, pa bilo je vse zastoj; večkrat sta bila tako predrzna, da sta si upala celó k sodnji in ondi pripovedovala, da vesta za stanovališče znanih dveh tolovajev in da ju hočeta izdati, ako gredó beriči ž njima. Ko pa sta prišla z beriči v gozd, naklestila sta jih do dobrega ter jim sporočila, naj povedó gosposki, kako so lovili roparje.

Tudi Lojzika, Prvinščina hči, zginila je nagloma nekam, da nihče ni vedel kam; nekteri so rekli, da hodi ž njim, preoblečena v moško obleko.

Stopimo zopet nekoliko v Topolščakovo krčmo. Kakor poprej, vidimo tudi danes skoraj tiste goste pri mizi, samo nekoga manjka: župana Anžice. Danes so ga pokopali, in sedaj opravljajo sedmino po njem. — Vsi so žalostni, kajti čeravno je bil mož včasih siten in nekoliko nevkreten, vendar je sploh lepo ravnal z vaščani in zvesto opravljal svojo službo.

„Sedaj le povej natanko, France! kako je bilo tisti večer, ko so očeta župana ubili, nič prav gotovega še nisem zvedel“, nagovori Topolščak Anžičinega sina.

„I, kako je bilo! Z očetom sva se peljala zvečer iz Braslovič, kamor so prodali tistega sivega junca. Imela sva našo belo kobilico, ker ima konj smoliko; ta mrha pa ni vajena sama voziti, ker so jo imeli prej vojaki, zato je nama vedno nagajala in zavijala v grabne. V Hudonetovem klanecu se nama je popolnoma ustavila in kar za vraga je nisva mogla dalje spraviti, akoravno sem udrihal po njej z bičnikom, da je kar dlaka stran letela. Kmalu pride za nama človek, velik kot Golijat. „Kaj pa počneta?“ pravi, „ali noče peljati?“ — „Noče ne“, pravim jaz, „celo pot nama že nagaja; ta pošast ni vredna, da bi jo z gnojnimi vilami predrl“. — „Bodem pa jaz pomagal“ pravi, zagrabi kobilico in jo zopet spravi na tir. „Ali bi se mogel nekoliko peljati?“ pravi potem, „noge me že bolé, da komaj hodim; grem iz Žavca“. — „Le prisedite“, reko očé „saj je dovolj prostora. Doklej pa greste?“ — „Najprej v Št. Ožbolt, potlej jo pa zavijem v stran“. — Vsede se zadej k očetu, in jaz poženem. Kobilica je odslej tekla in kmalo smo bili vrh Ovčjaka. Tu pa skoči ptujec na mah z voza, in izvleče iz sukuje neko železno stvar, ter tebebi mene tako jako po glavi, da sem se koj zvrnil po vozu, očetu pa zasadi v prsi dolg nož, rekoč: „Tukaj imaš, kar si iskal, sedaj si pa sit“, potem pa zbeži v goro. Jaz sem se počasi toliko zbrihal, da sem zavezal očetu rano z ruto, potem sem pognal do Št. Ožbolta in brž sem poklical gospoda fajmoštra, da so je prevideli. Koj potem so umrli, in pripeljal sem očeta mrtvega domú“.

„Oh Bog pomagaj!“ vzdihne Vranjkar, „da se ravno v našem kraju kaj tacega naključji. Ali pa veš, da je bil Jurij?“

„I se vé da vem, ali kaj, ker sem ga prepozno spoznal.“

„Ta potepuh ni vreden, da bi ga za pete obesil na smreko, kakor mačko“ hudoval je Topolščak „Bog vedi, kaj bo ta predrznež še vse počel po svetu“.

„Ne boj se, Topolščak!“ oglasil se Petrač, „saj ga bodo, če le sam vrag ni, dobili in pa kmalo. Ko bi le hotel še kakemu škricu kaj na rep stopiti, potlej bi se že drugače potrudili, za nas kmete jim pa ni dosti mar“.

„I kaj pa da, gospôda bi se morala te reči bolj trdo poprijeti, kaj bomo mi kmetje? Tako-le naj te sune z nožem v rebra, kakor Anžico, boš pa imel“, modroval je krčmar in stočil vino v kozarce.

„Kaj pravite vi, oče Topolščakov!“ prične cerkovnik Matiček, ki je sedel najzadnji, in se ravno upiral z veliko jeterno klobaso, „to-le tudi ne more biti prav, da z revnimi Francozi tako grdo delajo, da jih pobijajo, kakor kače. Za božjo voljo, koga mu bode neki vzel, saj nima nobeden nič, še preživi se komaj. Doli pri Žuzu je kovač s kladvom enega ubil, ki ni imel družega, nego tri česnove glave, pa nekaj kruha v mavhi. Ali ni to greh? Kaj bo Bog rekel takim ljudém sodnji dan?“

„Vpraša mar za Boga in sodnji dan tak hudobnež, ki pobija ljudi po cesti“, pristavi stara ženica, ki si je tudi malo dušo privezovala pri frakeljčku brinovea.

„Saj pravijo, da je Jurgelj tudi med tistimi, ki pobijajo Francoze“, pristavi Topolščak, ko prinese nov bokal na mizo, „to je vse lahko, kajti z ranjnim Anžico si nista bila nič kaj prijatelja; zarad neke ženske neumnosti se je pa hotel znabiti s tem maščevati in mu nagajati. Oh ta neumna butica! Tako dobro kmetijo ima, in še celó cestar je, pa pusti vse v nimar. Une dni sem ga srečal tu le doli za Bajarji, in ravno sredi ceste je ležala odsekana glava nekega Francoza, pa krokarji so letali krog nje. Ti Jurgelj, ti si cestar! djal sem, spravi to le s poti, če gosposka najde, bomo še mi imeli sitnosti. — „Kaj to tebe briga?“ odvrne mi ošabno, „bo saj kak pes imel kaj ugrizniti na cesti“. Tako le mi je povedal. K nam je prišel francoski vojak, hotel je do Ljubljane, pa si ne upa po noči, počakal bo do jutri. Biti mora gotovo kak general, ker je tako lepo oblečen, in denarja ima tudi precej, kakor sem sam videl. Prišla je tudi žena iz Ljubljane po-nj, prav zala ženska, mlada in kaj prijazna. Zgorej sta v veliki sobi. Bojim se, da bi ju ne izvohali roparji, nocoj je presneto nevarno“.

Bilo je že precej pozno v noči, ko so zapustili pogrebci krēmo in so šli od sedmine domú. Cerkovnik Matiček, ki se ga je bil precej nalezl, bil je tako zmóčen od vinskega duha, da je rekel pri odhodu namesto: Bog mu daj mir in pokoj! Bog daj še dolgo zdravje Anžičine-mu botru!

Topolščakova družina je že trdno spala, ko na enkrat na veženih vratih nekaj zaropóče in v tem hipu loputnejo duri, snete s tečajev, v vežo, in kacih osem korenjakov prilomasti noter in naravnost po stopnjicah v zgornjico.

„Privlecite ga ven!“ kričali so vsi, „denar mora dati“ in v tem hipu planeta dva v sobo. General, da-si ravno že v ponočnem oblačilu pa vendar še zbujen, seže urno po samokres in pok! pok! ležala sta dva predrzneža za durmi. Predno pa je imel čas še drugzega sprožiti, držalo ga je že šest trdnih rok. Izpodbili so mu noge, da je telebil na tla in tako so ga vlekli po stopnjicah v vežo, da je tolkla glava ob tla. V veži vstrelili eden tolovajev na-nj, pa zadel ga je samo v desno ramo. „Še noče poginiti ta francoski pes“, renčal je načelnik, „bomo videli, če le nima duše priraščene! Mora se stegniti, in pri tej priči izvleče iz-za pasu velik nož, ter mu ga zasadi v trebuh. Ranjeni vojak nekoliko zaječi, zadnje moči napne, skuša vstati, pa nekdo ga poči po glavi, da se zvrne na tla, milo klicaje pomoči.

„Noben vrag ti več ne pomaga!“ robantil je načelnik, „sedaj si v naših pestéh. „Martinek! prinesi kol iz plotu in udrihni ga po buči, če ne bo po njem, kajti trdne postave je; če si je zacopral, ne bo se ga prijelo nobeno orožje, samo s tistim kolovim koncem, ki je v zemlji, moraš ga udariti, potlej bo pa gotovo po njem“. In res prinese čotasti možak z dolgo brado debel kol in telebi generala po glavi, pa vse za-tonj. Še zavednosti ni izgubil, ampak milo je prosil pomoči.

„Kaj čemo začeti?“ djali so vsi, „dolgo se ne smemo obotavljati, sicer nas kdo zasači“.

In res ga zgrabijo štirje, ter ga nesó ven na samoto. Tu izkop-ljejo blizo ceste plitvo jamo, ter ga zagrebó va-njo, še živega.

Žena generalova se je tako prestrašila, ko so prilomastili roparji v sobo, da se je v nezavednosti zgrudila na tla za postelj in to je bilo dobro, roparji je niso bili našli. Drugo jutro jo je dobil Topolščak, še sam ves zmešan in prestrašen, na tleh ležati. Domači so storili, kar je bilo mogoče; in ko je zopet prišla k zavednosti, iskala je s plašnimi očmi moža, ali videti po sobi vse razvlečeno in tla pokrita s krvavimi lujami, zakrila si je obraz in jokala je, da je bilo groza.

Potem reče napreči voz in peljala se je naravnost v Ljubljano k sodnji.

8. Žalostni konec.

V nedeljo po deseti maši so bili zbrani vaščanje pred cerkvijo, pričakovaje, kaj jim bode oznanil berič od gosposke. Možje in fantje so napravljali tobak ter pušili iz majhnih pipic, ženske pa so imele svoje pogovore, kakor je sploh navada, kedar se snidejo matere in dekleta iz raznih vasi.

„Ali veš, France! da je šla danes cela kompanija soldatov lovit tistih roparjev, ki so ubili pri Topolščaku francoskega generala?“ vpraša star možiček svojega soseda

„No, sedaj jih bodo pa že dobili, če le sam hudiman ni; vojakom, saj jaz tako mislim, ne bodo se mogli ustavljati; če ne, ga bo pa z ba-
jonetom prebodel, saj ima pravico“, odvrne ta.

„Kaj vam nisem pravil“, pristavi Petrač, ki je ravno prišel prosit tobaka s prazno pipo, „da gospoda ne bo križem rok držala, kedar pojde za njene pravice. Generalova žena je oznanila sama v Ljubljani pri krvavi tožbi in danes na vse zgodaj bili so vojaki že tu. Ko bi bil pa naših kdo šel, še zmenil bi se ne bil nihče za-nj!“

Ravno so se jeli razhajati ljudje goderjnaje, kajti berič jim je bil oznanil, da bode treba plačati desetino in zraven še mnogo družega davka, ko pridejo po cesti doli vojaki z nasajenimi bajoneti, in sredi med njimi stopalo je šest vklenjenih roparjev. V prvi vrsti sta bila Jerin Jurij in Žvabov Martinek. Krog ust jima je igral nekaj zaničljiv smeh, kakor bi jima še mar ne bilo, kaj se bode ž njima zgodilo. V zadnji vrsti pa je bil med tremi drugimi tudi mladi Jurgelj; ali ta ni bil enak prvima, bil je bled ko zid in ravno tako njegovim tovaršim.

Še tisto popoldne so je odpeljali v Ljubljano, ter izročili sodnji. Teden pozneje se je gnetlo brezštevilno ljudstva pri sv. Krištofu. Bili so največ meščanje, pa tudi iz okolice ni manjkalo radovednežev, kajti imeli so umoriti danes šest roparjev. Mrtyaški zvon zapoje in dva voza, spremljana od mnogih ljudi, pripeljeta se počasno po dunajski cesti. Pri vsakem hudodelniku je sedel duhovnik, tolažil ga in k smrti pripravljaj. — Pri sv. Krištofu se ustavita vozova, ubijalci in duhovniki stopijo k izkopanim jamam. Krdelo vojakov je stalo okrog na straži, in možje, ki niso bili v vojski nikakor strahopetci, niso bili veseli, marveč vsi so imeli glave pobešene. Rabelj zaveže obsojencem oči in je postavi k jamam, poveljnik zakriči, vojaki pomerijo in — pok! ležalo je vseh šest razbojnikov mrtvih na tleh.

Prejeli so zaslužen kaznen.

Zvečer pa, ko je solnce zahajalo za gore in so še zadnjokrat obsevali njeni žarki upadle in medle obraze razbojnikov, pokopali so jih slednjega v za-nj pripravljeni dom; duhovnik je pomolil še nekoliko očenašev za ranjke, potem pa se je razšlo ljudstvo na vse strani.

Cerkovnik pri sv. Krištofu pa je videl tisto noč na grobu enega razbojnika belo oblečeno žensko, ki se je grozno jokala in po tleh valjala. Rad bi bil šel gledat, kdo da je, pa bilo ga je strah, kajti veroval je, da hodijo po noči mrtvi iz grobov. Zavil se je v svojo plahto, zmolil za verne duše v vicah par očenašev in je počasi zadremal.

Teden pozneje so našli v Savi unkraj Tomačevega utopljeno žensko. Bila je Prvinščina Lojzika.

Mlada Jurgeljnovka je tudi zbolela same žalosti zaradi moža in ko je jeseni drevje listje zgubljal jelo, ležala je tudi ona že v hladni zemlji.

Leta in leta so potekla, mnogo se je spremenilo in pozabilo, spomin na „črni graben“ in na Jerinega Jurija pa je še vedno ostal med ljudstvom.

Bajrama.

(Češki spisal V. Halek.)

(Konec.)

Mladenči so se vstopili v kolo misleči, da se vname kak prepir. Tudi tete so se vzdignile, da bi branile, ko bi nastal pretep; dekleta pa so zbežale k tetam, ker so se bale biti med mladenči.

Uni mladeneč ni imel toliko denarjev pri sebi, da bi mogel Jankota prekositi; bilo je slišati, kako je škripal z zobmi, in videti, kako močno tají nejevoljo in se grize v ustna, da mu kri teče iz njih.

„Za malo novcev pa kratko godbo, zakaj pa ne“, in je odstopil. Janko je še malo zrl za njim, potem pak v drugo segel v žep in spet polno pest dvajsetice vrgel Josi in Salemu rekoč: „Sedaj pa mi zagrajta poskočnico!“

Salem je pogledal Jankotu v oči, — in oči so se mu zasvetile; Salem ga je spoznal; videl je, da je oni, ktereга je videl pri Bajrami.

Janko si je izbral Bajramo za par, Bajrama je podala Josi gosli, Salem pak je prebiral akorde na harpi.

„Začnite!“ zavpije Janko.

Salem in Josa sta pričela.

Janko je plesal z Bajramo. Nihče pričujočih si skoraj ni upal sopsti ali črhniti besede.

Salem ni odvrnil očesa niti od Jankota niti od Bajrame. Iz oči mu je švigal divji plamen. Krčevito so se mu stezali prsti; kar grmelo je po strunah. Prsi so se mu divje vzdigale, po čelu mu je bil pot, in črni njegovi lasje so viseli vsi razkuštrani po rami in po licu, kakor bi bili v dogovoru z notranjim burnim čutom. Nepremično je zrl na plesalca. Vse njegove misli so visele na njima, kakor dete na materinih prsih. Ples je bil čedalje bolj divji, Jankotu se je noga že komaj dotikala tal. Salem je vedno silniše vdarjal po strunah, Josa je moral vedno čvrsteje biti po strunah, da se je bal, da mu ne popokajo. Janko in Bajrama sta se komaj tal dotikala, in nihče pričujočih, videči Salemov pogled, ni se upal dihati.

Janko je nehal — komaj da je sopesl; Salem pak naposled vdari po strunah, — in dve mu počite.

„Ne morem več, Bajrama!“ spregovoril je Janko, in pot mu je curkoma lil po obrazu, kakor bi ga bil polil z vodo. „Kje te bom videl, Bajrama?“

„Danes predno solnce zaide, čakaj me pri sivej skali.“

„Bajrama, ne hodi nikamor igrat danes!“

„Ne pojdem nikamor.“

Janko je segel še v žep, in kar je imel, vrgel je ciganom, potem pak hitro odšel v vas.

„Tvoj obraz se mi je za vselej vtisnil v pamet!“ zamermral je Salem skozi zobe, in zrl za odhajajočimi.

„Sedaj idimo v vas, Bajrama!“ velel jej je Salem.

„Le idite, jaz ne pojdem!“ odgovorila je Bajrama določno.

„Pa moraš!“

„Ne pojdem ne!“ — vzela je gosli in šla nazaj proti prepadu.

„Že prav!“ djal je Salem. „Joso! vzemi dvajsetice, pak nesi jih staremu, jaz pojdem na lov; na meni je danes vrsta. Samokres in nože imam s seboj.“

Bajrama je že bila v prepadu. Josa je stopal za njo. Salem pa, ta je šel v vas. —

Pričujoči so se še le sedaj oddehnili.

Mladenči so se jeli spogledovati, vsak bi se bil sedaj rad sprijel z Jankotom.

„To si prava mevža, Tomše!“ spregovoril je nekdo. „Zakaj nisi stopil k meni, jaz bi ti bil posodil novcev, pa bi ga bili osramotili — Jankota.“

„Prej pa nisi imel jezika“, zarežal je nagovrjeni. „Ali niste mogli brzo potisniti mi v roke kaj? Vi — vi — vi ste pravi drugovi vi!“

„Molči, Tomše, drugi pot ga splačamo“, govoril je še drugi.

In tete, tete, — te so kaj ragljale!

„Ta je tedaj ona ciganka?“ tiščala je botra k botri z glavo.

„Bog mi odpusti moje grehe, — kam smo prišli, da s ciganko pleše!“

Tudi dedek se je zdramil in zaigral, in noge mladenčev so se zavrtle v kolu.

V.

Solnce se je sklonilo k zapadu.

Stari cigan je ravno zanetil ogenj, sedel k njemu in kuril, kakor po navadi. Potolažile so ga dvajsetice, ktere mu je Josa prinesel.

Njemu v strani je sedel Salem in podpiral glavo z roko, v kterej je držal dvocevko. Nedavno se je bil povrnil iz vasi.

„Salem, ali ne pojdeš danes lovit“, oglasil se je stari.

„Je-li solnce že zašlo?“ poskočil je Salem in zrl po verhuncih dreves, če se še žaré kaj. Ko je videl, da solnce še sije, sedel je na prejšnje mesto, napel oba petelina, ogledal ju in se spet podprl ob roko, kakor prej.

Vse je tiho. Ogenj veselo šviga, deca še beró jagode in koder mahljá z repom.

Kaj neki misli stari, kaj misli Salem? Stari je enak ugašajočej pipi, v kterej je več pepela nego živega; stari, ki je že davno odmrli vnanjemu svetu, in ki mu le še v nekterih spominkih živi, enak je usehlej vrbi. In Salem? — bljuvajoči vulkan, kot bujna lipa, ki smelo steza svoje veje k nebu.

Kaj neki mislita!

Stari zré v ogenj. Dim se mu v krasnih in lehkih kolobarčkih vije iz ust, — na ustnicah mu igra smeh, kakor dete na grobu z materino dušico, — nagrbančeno čelo se je zjasnilo, kakor bi bilo obleklo praznično obleko, — vzal je pipo iz ust za nekoliko časa in pologlasno

govoril: „In dali smo jej imé Bajrama“. — Potem je spet kadil naprej, prikladal na ogenj, pogledal v lonec in spet pokrila ga.

Koder je leno stezal ude.

Kaj pak Salem? Salem pogleduje sam sebe, ustnice se mu krčijo, — trdo drži puško v roki, čuda, da je ne razkrehne, — glava mu je težka, komaj da jo nosi, — in srce? Nekaj se je vsadilo va-nje, da ne more mirovati. Zaškripal je z zobmi pologlasno rekoč: Gad ta na mojem sreču zove se Bajrama!“

Koder je poskočil, kakor da ga je kdo ugriznil.

Tako sta mislila oba — stari in Salem — o tem istem predmetu — o Bajrami, vsak po svoje.

Salem se je vzdignil in se ogledal po solncu, ki je ravno zahajalo.

„Z Bogom, stari! Danes me ne čakaj z večerjo. Grem lisice čakati, morda da se bom mudil do jutri“.

„Pa zdrav!“ zrl je stari cigan za njim, kmalo po tem pa je rekel pologlasno: „Salem jej bode zastopal mesto očetovo?“

Koder je zarenčal.

Pri sivej skali stoji Bajrama z Jankotom.

„Pojdi z menoj na moj dom“, govoril je Janko. „Imam staro mater, ki potrebuje podpore, — bodi jej hči. Ne meni se za ljudske predsodke, ki trpé le nekaj časa. Kedar ljudje spoznajo, da živiva v edinosti in ljubezni, omolknili bodo. Pojdi z menoj, draga moja!“

„Ti ne veš, dragi Janko, kako sladka je svoboda, in kako težko dé človeku, odreči se jej. Verjameš ti, da bi zložno živela na tvojem domu, ali meni se stуди do zložnosti. Pojdi ti k našim! Jaz sem sicer pripravljena, iz ljubezni do tebe zapustiti prostost; ali sam lahko spoznaš, da bova zadovoljnice živela, ne navezana na eno mesto“.

„Ali Salemove oči? Bajrama! jaz jih ne morem prenašati“.

„Jaz jih zaprem, Janko! za vselej“, in privlekla je strupenega prahu iz žepa, zavitega v papir. „Saj je iz mesa in krvi“.

Janko je zadrhtel.

Kacih dvajset korakov od nje se je zabliskalo, — krogla je prižvižgala, in — Janko se je valjal v svoji krvi.

Bajrama je vskriknila.

Eden, — dva, — tri korake, in Salem je bil pri njej. Silno jo je prijel za roko.

„Tako se maščuje Salem!“ govoril je obrnjen k Jankotu. Si bil li dober ali zel? — tega ne vem. Ker je jaz nisem mogel imeti, tudi nihče drugi ne sme biti na mojem mestu. Besede te je govoril z obupnim glasom.

Obrnil se je k Bajrami, ki je drgetala po vsem životu. Iz oči mu je švigal plamen, in iz ust mu cedila se pena.

„Aj ti golobica, da ne boš še koga družega skušala — prejmi to za plačilo“.

Zablisnil se je dolgi nož, Bajrama je vskriknila, — in kri jej je curkoma lila iz srca.

„Salem! — jaz — sem — ljubila — — —“ je še zašepetala, Salem pa se je divje zakrohotal.

„Ljubila si ljubila? hahaha! Kaj, ljubila si? ha ha, ti si ljubila? Srce moje — jaz tudi!“ In zaplakal je kot dete.

Salem poklekne k Bajrami, poljubi jo v usta in iz nova zaplače. Potem sklone se do njenega ušesa in šepetaje: „Angelja in vraga umete narejati iz človeka; ti si vraga napravila iz mene!“

Z bližnje trate sem je donela godba in vrisk vesele mladine. Salemu se je dozdevalo vse to tako, kakor posmeh. Vzdignil se je, in nihče ga ni več videl. —

Mesec se je danes teže pomikal skozi oblake. Malo je bilo videti zvezd.

Stari je dolgo čakal Bajrame — ni je dočakal. Legel je, ali spati ni mogel — imel je nepokojne sanje. Večkrat se je vsedel, zrl tje v daljavo, če se Bajrama že bliža ali ne; in ko je nekaj časa zrl v črno temo, zopet je legel.

Koder je renčal skoro celo noč. Morda je kaj slutil, ali — kdo vé?

Drugi dan je bilo vse jasno. Stari je spoznal nož, ležeči pri Bajrami: bil je nož Salemov, ostalo pak si je sam domislil in dodal. Čez dolgo let je prvokrat spet zaplakal.

Tudi Anka ni preživela Jankota. Ravno je umirala, ko so mrtvega Jankota nesli mimo njenega okna na pokopališče.

Črednik pak je od jeze pil, ker mu je zaslužek splaval po vodi, in tete, tete, — te so imele kaj govoriti celo leto, — pa tudi še dalje.

Poslovenil Fr. Jaroslav.

Dante Alighieri in doba njegova.

(Spisal J. Primorski.)

IV.

Dante je pisal deloma v vezani, deloma v nevezani besedi. V prvo vrsto spadajo sledeči spisi: 1. svetne pesmi, zbirka 26 sonetov, 7 balad, 26 kancon in 1 sestina. 2. duhovne pesmi, obsegajoče 7 spokornih psalmov in vero. 3. divina komedija.

Spisi druge vrste so ti-le: 1. la vita nuova (novo življenje). 2. il convito ali convito amoroso (gostje). 3. monarchia (samovlada). 4. de vulgari eloquio (o ljudski govoric). 5. Več listov ali pisem.

Ker je „divini komediji“ taka slava došla, da jo učenjaki vseh dob in jezikov zarad njene vsestranske izvirnosti v zvezde kujejo, zato hočemo o njej kaj več pregovoriti.

Divina komedija je popis Dantejevega potovanja po peklu, vicah in nebesih. Ime „komedija“ je umotvoru pesnik sam dal. V lastnoročnem njegovem listu do velicega kana beremo: *Libri titulus est: incipit*

commedia Danthes; dodatek „divina“ jej je pa v slavni dokaz njene izvrstnosti pozneje obvisel. Dante jo je začel brž po Beatricini smrti († 1290) pisati in jo je pisal nad 30 let, ako je res, kar slavni možjé trdijo, da jo je le malo časa pred smrtjo († 1321) dovršil.

Divina komedija obstoji iz treh delov: iz pekla, vic in nebes. Prva dva dela sta že za časa Danteja beli dan zagledala, zadnji pa še le po njegovi smrti.

Pekel je razdeljen v devet, odprto žrelo (Inf. 4, 124 in 16, 114) obdajajočih krogov. Pred peklom v ožem pomenu je preddvor; tu bivajo duše onih, ki niso bili ne dobri ne slabi. V prvem krogu bivajo krepostni pogani, v drugem slastniki, v tretjem požrešniki, v četrtem zapravljevci in skopuhi, v petem jezni in melanholiki, v šestem krivoverci, v sedmem silneži, v osmem sleparji. Zadnji trije krogi se spet v manjše delé: sedmi v sedem, osmi v deset, deveti pa v štiri. Po tem takem imamo s preddvorom vred 24 različnih (krogov) oddelkov. V šestem krogu je tako zvano peklensko mesto, v katerem duše umrlih veliko večé bolečine trpé. Na tako razdeljenje ga je napeljal Aristotel, ki v 7. knjigi svoje „ethike“ trojne grehe našteva, namreč: vitium, incontinentia pa feritas. Dante jih pa tako redi: incontinentia, feritas, vitium. Incontinentia mu je sladnost, požrešnost, potrata, skopost in jeza; feritas samosilnost, vitium pa goljufija in izdaja. Duše sedmega kroga se delé v trinoge, samomorilce in bogokletneže. Bogokletneži spet spadajo v bogokletneže v ožem smislu, sodomite in odrtnike, ki pa vsi na enem in istem kraju bivajo. Stanovniki osmega kroga, sleparji, delé se v svodnike (nesramne mešetarje), zapeljivce, lizune, simoniste, vedeževalce, čarovnike, svetne simoniste, hinavce, razbojnike, slabe svétnike, razkolnike, alkimiste in ponarejalce. Stanovniki desetega kroga, izdajalci, ti so sorodnike, domovino ali pa prijatelje in dobrotnike izdali.

Po Dantejevi domišljiji so v peklju štiri reke: Aheront, ki pekel v ožem smislu obliva, Styx, ki teče v četrtem, in Flegetont v sedmem krogu. Kocyt, najnižji, je ves zamrznjen. Kazni, zavrženim naklonjene, so sledeče: Tiste, ki niso bili ne dobri ne slabi, pikajo neprenehoma ose in druge žuželke; krepostne pogane muči vedno hrepenenje po luči, sladneže v hudi uri okoli tirajo, požrešniki tiče v toči, dežji in snegu in Cerberus je mesari; zapravljevci in skopuhi valé težka bremena, jezni se v vrelem Styxu prepirajo in pretepajo, krivoverci leže v grabnih, s plamenčim ognjem napolnjenih; trinogi stojé v krvavem potoku, samomorilci so v grmovje in drevje premenjeni, bogokletneži, sodomitje in ode-ruhi tekajo po razbeljenem peščenem polji, med tem ko ogenj na-nje deži, svodnike in zapeljivce neizrečeno hudo bičajo; lizuni tiče v človeškem blatu, simonistom so noge navzgor zadržte in podplati jim goré, vedeževalci nosijo na pleča zasukane glave, svetni simonisti stojé v vreli smoli, in vragi neprestano ž njo na-nje sikajo; hinavci so s svinčenimi plašči ogrnjeni, tolovaji se v kače spreminjajo, slabe svétnike plamen obdaja, krivoverci imajo razparane trebuhe, alkimisti so gobovi, tisti, ki so se v druge spreminjali, se neprestano vjedajo, ponarejalci denarjev so vodenični, lažniki pa mrzlični: izdajalci v ledu tiče, imajo od mraza pohabljene ude ter se vjedajo.

Pekel pod jeruzalemskim mestom do zemeljske sredine sega, Vice se pa na unstranski zemeljski plati Jeruzalemu ravno rasproti v podobi keglja

vzvišujejo, in imajo deset krogov, ako še tri vrhunce pred njenimi vratmi štejejo.

Priddvor je odkazan lenim t. j. tistim, ki so se spokorili, pa malo pred smrtjo. V pekel zavrženi nimajo nobenega upanja na odrešitev, med tem ko se duše v vicah le za nebesa peró in čistijo. Vselej, kedar se kaka duša tje preseli, potrese se hrib.

Duše v vicah so po Dantejevej domišljiji tako-le vvrščene: V prvem krogu so prevzetneži, ki težko kamenje valijo; v drugem nevošljivci, ki nosijo kosmate srajce in v trepalnicah železni drat, 3. jezne gost dim obdaja. 4. Leni v službi božji morajo sém in tje tekati. 5. Skopuhi imajo v tla obrnjene obraze in se jočejo. 6. Zapravljivci stojé pod bogato obleženo jablano tik bistrega studenca, pa lakoto in žejo trpé. 7. Nečistniki hodijo skoz plamen. Vrhi hriba je pozemeljski raj, kjer reki Lethe pa Evnoe tečete, kjer zgine Virgilij, Dantejev vodnik na potu v pekel, vice in nebesa.

Nebesa obstojé po Ptolemejevi sistemi iz sedem premičnic (planetov), za katerimi je še troje nebes v vrsti, tako da imamo tudi tú deset prostorov. V prvem v luni so tisti, ki svojih obljub niso na tanko spolnili, v drugem v Merкуру oni, katerim je krepost bila sredstvo do časti in hvale, v tretjem v Veneri tisti, katerim je ljubezen več bila kot krepost, v četrtem v solncu bogoslovci, posebno pa vtemeljitelji franciškanskega pa dominikanskega reda, v petem v Martu so bojevalci za vero; v šestem v Jupitru so pravični, v sedmem v Saturnu samotarci in tisti, ki so v premišljevanji živeli; v osmem ali v tako zvanem zverskem krogu (zodiaku) so Kristus, aposteljni in Adam, v devetem ali v kristalnih nebesih (primum mobile) so angeljski korí, v desetem ali v empyreji izvoljenci božji, kraljica nebes in Bog sam.

Ves umotvor obsega 100 spevov. Pekel jih ima 34, vice 33 in toliko tudi nebesa.

* * *

Tej razpravi dodajemo srčno željo, da bi tudi naši pisatelji presadili kako cvetico talijanskega milega podnebja na slovenske slostvene gredice. Posebno bi jim svetovali zgodovinske romane (Manzoni, Cantù, Bresciani), ki so vsestransko klasiški ter se ne valjajo po mlakužni sentimentalnosti. Na delo tedaj! Odkladki so odpadki.

Kaj pomeni ime Srb?

(Spisal Davorin Trstenjak.)

Kolikor je meni znano, skušala sta doslej dva edina kritična jezikoslovca Dobrovsky (Institut. ling. slav. str. 154) in pa Šafarik (Ueber die Abkunft der Slawen str. 198 itd. Slov. Starož. I. §. 9.) razložiti ime: Srb, Srbin, СРЪНИНЪ.

Prvi je mislil, da bi korenika imena: Srb utegnula biti сръ, novoslov. srebsti, srebati, srebutati, lat. sorbeo, rusk. сербати

— serbat, češk. střebati, polsk. sarbać, litevsk. srebju, surbju, sruba, gršk. *ροφειν*, in Srbi, — Srblji prebivalci vodnatih in močvirnatih krajev. Vendar pozneje je zavrgel sam to izpeljavo in rekel, da prvotni pomen imena: Srb je temen; tako je zapustil tudi Šafarik, kateri je izprva Dobrovskega izpeljavi pritrjeval, koreniko srb v pomenu: sorbeo, schlürfen, srkati, in postavil za razlago koreniko: ser, sir, ktera bi se imela vjemati s sanskr. su, generare, gignere, tako da bi Srb na ravnost pomenjalo: rod, pleme, gens, natio.

Za dokaz je navedel rusko besedo: paserb — paserbok, polsk. pasierb, privignus — to je: privignatus, besodnest geboren, Stiefsohn; ali v besedi: paserb je pas predlog — lat. post, in erb se ima staviti k lat. orbo in nemšk. erbe, tako da je pas — erb, der Nacherbe; primeri: pas — noht, pas — dih itd. Srb iz: ser, sir tudi ni mogoče izpeljevati, ker je glasnik **b** korenichen (wurzelhaft); mi torej moramo ime Srb, Srbin izpeljevati iz korenike: srb. To je spoznal tudi učeni Miklošić rekši: „etymon thematis: **СРЪБ** а **сирь** — sir — su non posse demonstrari“. (Miklošić, Lex. paleosl.)

V slovanščini ni najti korenike: srb; vendar besede imamo iz te korenike. Prvlje nego hočemo to besedo pretresovati, pogledjmo v sorodne jezike, kaj korenika srb pomenja. V sansk. bi se glasila: srbh, in tam jo res najdemo v pomenih: ferire, scindere, sarrire, hauen, schlagen, stocken, stutzen, hacken, behacken, v latinščini: sarpo, in tudi tu najdemo: sarpo, sarptum, stutzen, schneiteln, sekati, štuliti, klestiti, obsekati, podrezati, škrtati, iz ktere je latinsk. sarmen za sarpmen, Reising, Rebenholz; v grščini moramo najti po glasniških postavah: *ἄρβ*, ali: *ἄρπ*, in res grščina pozna: *ἄρπαω*, odsekam, *ἄρπη*, kosir, ein eingekrümmtes Messer, falx, Sichel, starogornje - nemšk. sarf.

Korenika: srb, srp torej izrazuje v sansk., lat., gršč. in nemšč. pomene: sekanja, čehanja, rezanja, štuljenja, klešččenja, in iz te korenike so poznamenovanja za orodje, s katerim se seka ali reže, kakor gršk. *ἄρπη*, ali reči, ktere se klestijo, kakor lat. sarmen, sarmentum za: sarmentum — „Rebe, dünner Zweig, Reis theils grün, theils dürr“.

Iz korenike, srp — sarpo, *ἄρπαω*, imamo v slovenščini: srp; *δρεπανον*, falx, Sichel, srpenj, ime meseca julija ali avgusta, v katerem kmetu srp najpogoje rabi; toda nekda je tudi bil znan glagol: srpim.

Iz korenike srb pa imamo v slovenščini: srbot, methat: srbot, primeri: Hrvat in Hrovat, in poznamenovanje: srbot, sarmentum, clematis, se je razvilo po oni postavi, kakor: sarmentum iz sarpo ali sarrio.*)

Tako hrani tudi v slovanščini korenika srb v sebi pomene: ferio, scindo, seco, sarrio, sarpo.

Tu mi pride na misel beseda, ktera je bila še znana v srednjem veku in stoji v litevskem statutu od leta 1529: „serebož, sierb-

*) Primeri analogično staroslov. **ЧАСТИНА** — denstina, *δάσος*, fruticetum, Gesträuch od korenike: *čęd*, sansk. *čhed*, lat. *scind*, gršk. *σαιδ*, goth. *skaidan*, novonemšk. *scheiden*.

szczyzna“ (Maciejowski III., 262, 266.) in pomenja denar, ki so ga občine dobile za tlako. Ker v onem času ni bilo nobenega srbskega plemena več na Polskem in Ruskem, zato jaz ne bi „serebož, sierbsczyzna“ prestavil, kakor Šafarik z besedami: „dača Srbov, Serbensteuer“; temoč z dačo, katero so občine dobivale za strbanje hoste, Waldabstockungssteuer. V slovenščini poznamo besedo: strbati, strbencati, strbunknoti, „koruzina stebila strbati“, die Kukurutzstengel abhacken, „grmovje strbati“, das Gestrüpp abstocken, „drevje strbati“, die Bäume stutzen; strbelj - čok, porob, štor, Stamm, Stock, stipes, truncus od trunco, abschneiden, po pravem: das abgehackte — abgehauene, abgeschlagene. Strbelj, coll. strbovlje je iz strbam, sekam, kakor: porob, rob iz robim, čok iz čokam, sansk. kaç, ferire, scindere. Strbati pa ni drugega, nego srbati *). Glasnik † je epenthetičen, kakor v korenikah: streg, observare, custodire, ministrare, litev. sergeti, sergmi, sargat, goth. saurgan, sansk. sardž; — kakor v besedah: struja, struga, strumen, strada iz korenike: sru, fluere; posebno češčina, tudi starobolgarščina ljubite to epentthesis; primeri: straka, stršen za: sraka, sršen, dalje: pasterbek, pasterbkinja za: paserbek, paserbkinja.

Besedo strb pozna tudi staroslovenščina, vendar že v methaphoričnem zmislu: СТРЪБЪЛЪ, СТРЪБЪКЪ, strbelj, strbek, durus, fortis; primeri imena: Strbek, ime grada blizu cirkniskega jezera, Strbenec, ime belokranjske rodbine.

Pomen durus, fortis se je iz strb, strbl tako razvil, kakor štajarskoslov. čehak **) od čeham, ferire, scindere, čokast od čok, stipes, truncus, tršat od trs, Stock, in nemška poznamenovanja: stämmig, schröttig od Stamm, schrotten ***), Schrott hacken.

Mi imamo tedaj dokazov dovolj, da je korenika: srb — strb v slovanščini tudi to pomenjala, kar v sansk. namreč: ferire, scindere, sarrire, sarpere. Poglejmo sedaj malo v zgodovino starih Srbov.

Plinij imenuje med narodi, kateri so kraj Maiotide stanovali, tudi Serbe (nekteri rokopisi imajo: Sirbi). Ptolomaj imenuje Serbe med narodi, kateri so stanovali od keravnskega pogorja do neke Rha (Volge). Odločnije govoré poznejši pisatelji. Konstantin Porphyrog. piše, da so prišli Srbli iz krajine, katero so v svojem jeziku imenovali: Boiki. Kakor je Šafarik dokazal, ležala je Konstantinova: Βοικη sc. γῆ — bojska zemlja — v iztočni Galiciji od virov Dnjestra deloma v goratem, deloma v ravnem svetu do Pruta. Ako je poznamenovanje: srb postalo po topični kakošnosti prebivališč, utegnilo bi Srb pomenjati prebivalca srbanih, strba-

*) To tudi srobot, srobot, srobotje, prvotno pomenja: frutex sarpendus, sarriendus — sarmentum, in zares se mora odsekovati in okleščevati, ker je zajedalec (Schmarotzerpflanze). Analogično stvarjeuje najdeš v besedah: češulja, racemus, češminje, sarmenta, od korenike čeh, scindere.

**) „Čehak, čehast fant, človek“, po Pohorji znano v pomenu: staemmig, schröttig; čeh pa kraj Mure in Ščavnice je znana beseda v pomenu: pastir in prav naravno, ker češe živino.

**) Z nemško besedo schrotten je sorodna slov. škrtati.

nih hostnih okrajih, Bewohner abgestoekter Waldgegenden, in obilna imena: Srbec, Serbica, Serbice, Sarbičko, Sarbievo, Serbuša itd. bi pomenjale vasi, stanovališča na mestu posekanih gozdov.

Ali mi nahajamo ime Srb tudi kot osebno v starejših in novejših časih. in ker so se slovanska plemena tudi imenovala po svojih glavarijih in dedih (Stammvater) na pr.: Radimiči, Radoslavci po Radimu, Radoslavu, Lutomirci po Lutomiru, Djedoši po Djedu itd., utegnili so tudi Srbi svoje poznamenovanje dobiti po dedu: Srbu. Ker so Srbi v deželi Bojkov imeli svoja prvotna stanovališča, in Šafařík (Starož. II. 31. 1.) prestaro dedno ime: Bojkov razlaga z ruskim: bojek, strenuus, fortis, — ne bi bilo nenaravno, ime Srb imeti za synonymon imena: Bojek; saj imamo točne dokaze, da so se tudi druga slovanska plemena po bujnosti, junakosti in hrabrosti imenovala, postavim: Lutici od lut, acer, asper, Bodrici od boder, vigil, alacer.

Ime Srb dopušča tedaj sledeče razlage: Srb, feriens, scindens, Hauer, Schläger, der schlagkräftige, hiebteste; Srb — Strb, fortis, durus, der stämmige — schröttige; Srb prebivalec postrbanih gozdov, Bewohner umgehauener abgestoekter Waldgegenden. Kteri pomen se je pri prvi porabi imena Srb imel na misli, — to zmerom „sub iudice lis erit“. — Jaz bi se potegnil za prvotni pomen: feriens, scindens, sekač, bojnič, in trdil, da je synonymon imen: Čeh, Leh, Mäh (od maham), Hrvat, (od hrvam, sansk. çarv, ferire, hrv, hrev, truncus, pars arboris scissa) — Ant, in da se ta razlaga najboljše vjema z junaškim in vojaškim značajem srbskega plemena.

Ker sem omenil, da je Srb synonymon imenom: Čeh, Leh, Mäh, moram korenike teh imen malo na tenje razložiti.

Slovanska korenika čeh se po glasniških postavah ne more v sanskr. drugače glasiti, kot: kaš, in v tej obliki jo tudi najdemo s pomenom: ferire**), scindere. Jaz hočem tu samo odrojence debela: čeh navesti, kakor je nahajam v jugoslovanskih narečjih. Ta so nam ohranila sledeče besede:

1. čehnuti, abscindere ramum, gemmam, uvam (Vuk. Stulli).
2. čehati, decerpere, zelje, perje od kocena; očehati drevo, arborem ramis denudare (Belostenec, Habledič) schneiden, abstocken, abhacken (Janežič).
3. čihati, razčihati perje, Federn schleissen, razčihati prste, aufschinden, bura je vse razčihala, verwüsten, zerstören. (Kurelac).
4. čahtati, konja očahati, — oglodati (Lučič).
5. česnuti, slocare, ud izčesnuti — zviniti (Mikalia) razčesnuti. lacerare (Habledič, Belostenec).
6. česati, transitiv. glavo — konja, vola, pectere, comere, fri-care, grattare, kratzen, slov. čohati — srbeti, „srbi me“, es kratzt mich. — Tako se koreniki čeh in srb***) zopet vjemate! — češel', pecten,

*) Tudi na gornjem Štajem je Serbitzenalpe.

**) Zató ruski: čehonja, Hammer, Schlägel.

***) Mimogredé omenjam, da je spisatelj staročeškega glosara znanega pod imenom: „Mater verborum“ tolmačil ime Srb: „Sirbi tum dicti a serendo, i. e. quasi sirbentiu“. Kaj je hotel s tem reči, jeli je poznal be-

keha in kefa po navadni izmeni glasnika **h** s glasnikom **f**: izkefati, izkrtačiti.

7. češljati, findere, počešljati, crispare, češliga, carduus, češluga, fringilla carduella, česalo, scalprum, češulja, racemus decerptus, češminje, sarmenta.

8. cusrati, zupfen, cefrati, cibrast — čehрати, cihrast, fimbriatus.

Kteri pomen se je iz prva na misli imel pri porabi historičnega imena: Čeh, to se bode težko določiti; jaz mislim pomen pastirja, ker v staročeškem jeziku so bili čehi tudi boljari, proceres. Kdor je dosti živine imel, obveljal je v srenji in državi; primeri staroind. gōpati, gospod, izvirno: lastnik goved.

Slovanska korenika leh (ΛΗΧ) se ima po glasniških postavah v sansk glasiti: laš, in res jo najdemo s pomenom: scindere, ferire, lacerare. Na Štajarskem poznamo: „njivo lehati, oblehati“, brazdo okoli njive vrezati, zato v staroslovenščini: ΛΗΧΛ — leha, πρασια, areola, Gartenbeet; torej oblehana — obrezana njivica, česk. licha, polsk. lecha, gornjesrbsk. ljecha, lěška, litevsk. lise, ein um-schnittenen Ackerfeld.

Leh je tedaj rezalec in nasekovelec zemlje, in ker je pri starih Slovanih le oni imel glas in čast v srenji in državi, kateri je bil lastnik zemljišča — lehe, zato nahajamo tudi v staročeščini besedo: leh v pomenu: procer, magnas.

Zagorski Hrvatje krapinske okolice pripovedajo, da so iz treh gradov, katerih razvaline se še kažejo, odšli v severno Slovanijo iz Krapine vojvodi: Čeh, Leh in Mäh. Tako se najprilicniše piše poslednje ime, ker samoglasnik v imenu: Mäh Zagorei izgovarjajo kakor Slovaci v besedi: mäso itd.

Mi tedaj imamo iskati sansk. koreniko maš in jo tudi najdemo s pomenom: vdariti, slovenski mahati, srbsk. mah, ictus; Hieb, „osjekao mu je glavo na jedan mah“ (Vuk), maham, agito, vibro, jacto, quatio (Belostenec).

V Mähu-Mahu bi torej našli bojnika, sekača z mečem, kopjem, sulico itd. in kakor bi bil utegnil biti Čeh „heros eponymos“ slovanskega plemena, katero se je z živinorejo pečalo, Leh heros eponymos slovanskega plemena, katero se je z poljedelstvom pečalo, tako Mäh heros eponymos slovanskega plemena, kterega posebno delo je bil boj in bramba domovine.

Res znamenito je, da petero bratov, katero so peljali hrvaško pleme iz zatatranske domovine spet nosi imena po sekanji, bijenji: Klukas od klukati, pulsare od klopfen, Lobelj ali Lopelj od lopnoti — vdariti, Kosenec od kosim, scindere, Muhlo — Mahlo — Mählo (primeri Mähle, imena slovenskih in hrvatsk. sodbin), Hrvat od hrvati, podrezati, ringen, kämpfen, sekati, zato hrv, — hrev, truncus.

sedo srbati, v pomenu: cepiti? ter bi nan nemški jezik dal pararello v besedi: bestocken; primeri še cepiti, findere, cepati, secare, in cep, cepika, germen. Pis.

Enako najdemo pri ruskih Polanah tri hrabre brate: Kij — Šček — Choriv — zopet po bojnih orodjih: kij, šček in hrvu imenovane; kij = kladvo, macel, šček in hrv, truncus, Baumstamm. Pri Slovencih nas opominjajo imena: Borut in Karast na bojni značaj onega plemena. — V vseh teh kobnih imenih je zakrita zgodovina slovanskih plemen; prihodnji preiskovalci bodo nam odkrili njen skrivnostni tok.

Vabilo na naročbo.

Z današnjim listom je dovršil „slov. Glasnik“ svoj deseti tečaj. Da si tudi mu je bila včasih materijalna podpora pri slovenskih rodoljubih v obče le pičila, da ne rečemo prepičila, ohranil se je vendar, vkljub vsem oviram, skozi deset let srečno pri življenji, za kar gre hvala sosebno naši rodoljubni mladini. Kakor doslej, ostane mu tudi vprihodnje glavna skrb, da ustreže svojim podpornikom vedno s prav mnogovrstnim zabavnim in poučnim berilom.

Ker nam pri sedanji podpori zabavno-poučnega tednika še ni mogoče osnovati in ker letašnji polomesenik večini bralcev v mnogem oziru ni toliko ugodil kakor njegova lanska izdava, preseli se „slov. Glasnik“ z novim letom zopet v Ljubljano in bode tam v prav lični opravi in z mnogovrstnim zanimivim obsegom, kakor leta 1866, iz Blaznikove tiskarnice vsak mesec na poltretji polji na svitlo prihajal, da ne bode treba večih spisov toliko pretrgovati. — Glavni list bode v prvi vrsti namenjen zabavnej lepoznanjske slovesnosti: poezijam, novelam in drugim pripovedim; v drugi bode obsegal poučno lepoznanstvo in razglašal razne potopisne, natoroznanjske, narodopisne, bajeslovne in krasoslovne sestavke od najboljših slov. pisateljev, v tretji pa se bodo vrstovali mnogovrstni izdelki narodske poezije in razna druga drobnejša tvarina. „Književni obzor“ bode kritičsko pretresal ali vsaj na kratko naznanjal vse imenitnejše prikazni na polji slovanske književnosti in umetnosti, v „Besedniku“ se bodo pa vrstili dopisi o narodskih, družabnih in drugih nepolitiških zadevah slovanskega naroda z raznimi drugimi novicami in naznanili. Gradivo mu bode v novem letu na vse strani prav mnogovrstno in zanimivo; zato vabimo na obilno naročbo vse prijatelje domačega slovstva, da najde naš edini lepoznanjski list tudi prihodnje leto potrebne podpore.

Cena bode „slov. Glasniku“, kakor doslej s poštnino vred 3 gl. a. v. za celo leto (polletno 1 gl. 50 kr.); da se pa rodoljubnej mladini naročba vsaj nekoliko olajša, morejo ga učenci srednjih in viših šol vsacih 10 iztisov, pod enim naslovom prejemanih, po znižani ceni polletno za 12 gl. dobivati. Naročila prosimo pod naslovom „Vredništvu slov. Glasnika v Celovcu“; morejo se pa denarji tudi pridjati naročnini za „slov. Prijatelja“. Pri tej priložnosti se naznanja, da prične „Cvetja“ VI. šestka že v prvi polovici t. l. izhajati in da znaša naročnina za vseh 6 vezkov, (34 — 39 vez.), s poštnino vred, 1 gl. 60 nkr.

V Celovcu 5. decembra 1867.

Vredništvo slov. Glasnika.